

Az Amerikai Egyesült Államok

65-
66.

*Miért ilyen fejlett az Amerikai Egyesült Államok?
Hol van a legtöbb számítástechnikai cég székhelye
az USA-ban?*

A világgazdaság egyik vezetője

Az Amerikai Egyesült Államok (United States of America – USA) a **világgazdaság egyik vezető országa**. Az Európai Unió és Japán mellett a világgazdaság három központjának, azaz **centrumterésének** egyike (1. ábra). Az előállított termékek és szolgáltatások összértéke (a GDP) alapján az USA a világ országai között az első helyen áll, de a világkereskedelemben is kiemelkedő szerepe van. Itt találjuk számos világgazdasági jelentőségű vállalat székhelyét, melyek befolyása a **globalizáció**, a világméretű összefonódás kialakulásában is jelentős. Az ország világgazdasági szerepe is meghatározó.

Az USA Földünk harmadik legnagyobb területű és harmadik legnagyobb népességszámú állama. Gazdasági fejlettségét számos kedvező **természeti és társadalmi tényezőnek** köszönheti. Az országban nagy területű művelhető földek állnak rendelkezésre, emellett éghajlati viszonyai is kedveznek a mezőgazdasági termelésnek. Az USA ásványkincsekben is gazdag. Két óceánnal is határos, ami a világkereskedelemben való részvételét jelentősen segíti. A termelés nagy fokú gépesítés mellett, magas technikai színvonalon és hatékonysággal folyik. A gazdaság különböző területein magasan képzett szakemberek dolgoznak, és nagy összegeket fordítanak fejlesztésekre. Az USA élen jár a digitális technológiák alkalmazásában.

Természeti erőforrások

Az **Appalache** rögei könnyen bányászható **felekőszén** és **színesfémérceket** rejtnek. A **Sziklás-hegységben** és a Kordillerákban a nemesfémek (arany, ezüst) és a színesfémek ércei mellett **urán-érc** is rejlik. **Kőolaj- és földgázkészletek** elsősorban a Prérin és a Mississippi-alföld déli részén, valamint a **Mexikói-öbölben** találhatóak (2. ábra). Az USA gazdaságának óriási a nyersanyagigénye. A Sziklás-hegység nagy esésű folyói, illetve a Mississippi-alföld nagy vízhozamú, felduzzasztott folyamai bőséges **vízenergiát** szolgáltatnak.

USA

Terület: 9 833 517 km²

Népesség: kb. 331 millió fő

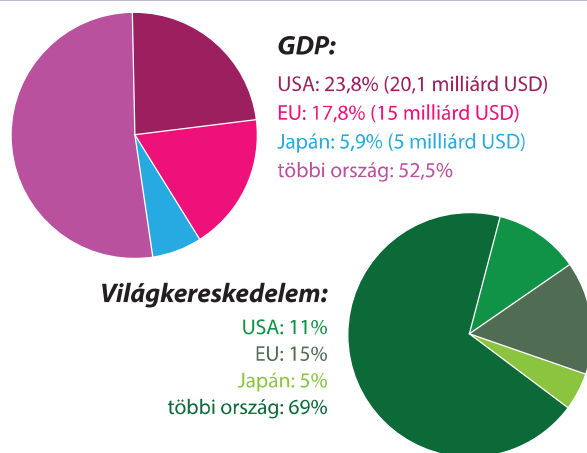
Főváros: Washington D.C.

Államforma:

szövetségi köztársaság



1. ábra: A világgazdaság centrumterületei



1. Támaszd alá az USA világgazdasági vezető szerepét az 1. ábra adatai alapján!
2. Keresd ki Magyarország aktuális GDP-értékét, és hasonlítsd össze az USA-éval!

2. ábra: Olajfúró platform a Mexikói-öbölben



Az USA északnyugati államaiban jelentős **olajpalakészletek** vannak. Az olajpala bányászata nagyon költséges, mert első körben ki kell termelni a tárolóközetet, utána pedig abból egy bonyolult eljárás során lehet kinyerni az olajat. A folyamat meglehetősen környezetkárosító, ezért a fenntartható gazdálkodás jegyében az USA is inkább a megújuló energiaforrások arányának növelésére törekszik.

Fejlett mezőgazdaság

Az Amerikai Egyesült Államok a világ **első számú mezőgazdasági exportőre**. A világpiacon eladott mezőgazdasági termékei közül a legfontosabbak a **szója** és a **kukorica**. A kivitel mellett a nagy belső fogyasztás is ösztönzi a termelést.

Az USA területének mintegy fele szántóföldi művelés alatt áll, egyharmada pedig erdő. A gazdálkodás nagyon hatékony. **Korszerű módszereket** alkalmaznak a talaj minőségének javítására és védelmére, modern gépek segítenek számos munkafolyamatot. A növények nemesítésével is hozzájárulnak az egyre nagyobb termésátlagok eléréséhez. Az intenzív használat miatt azonban a talajpusztulás is gyakori jelenség.

A mezőgazdasági művelés egyik fő helyszínét a **farmgazdaságok** jelentik, amelyek jellemzően néhány termék előállítására szakosodnak. A farmok mellett hatalmas területű, vállalkozók kezében lévő **nagybirtokokon** folyik a termelés.

A Préri északi-középső részén főleg **búzát, kukoricát, burgonyát, cukorrépát, szóját** termesztnek. A táj déli részén és a Mississippi-alföldön hagyományosan **gyapotot** (3. ábra), **rizst**, földimogyorót, dohányt takarítanak be.

Az észak-atlanti partvidék népességtömrőlése közelében a lakosságot ellátó **zöldség- és gyümölcs-gazdaságok** terjedtek el. A nyugati parti, mediterrán éghajlatú térségekben **déli gyümölcsöket**, zöldségeket és **szőlőt** termesztnek öntözéssel.

A Prérin **vegyes gazdálkodás** jellemző: a növénytermesztés mellett jelentős az **állattenyésztés** is. Elsősorban **szarvasmarhákat** (4. ábra) tartanak a végtelennek tűnő legelőkön. Húsukra óriási a kereslet a hazai piacon. A szarvasmarha-tenyésztéshez **tej- és húsipar**, a juftenyésztéshez és a gyapottermesztéshez **textilipar** társul.

Hagyományos és modern ipari ágazatok

Az Amerikai Egyesült Államok gazdasági szerkezetében a **szolgáltatásoknak** van a legnagyobb szerepük. Azon belül is a legnagyobb súlyt a kutatás-fejlesztéshez, az információtechnológiához kapcsolódó, tudásalapú szolgáltatások képviselik. Az USA költi a legtöbb pénzt a világon kutatás-fejlesztésre.

3. *Elevenítsd fel, milyen éghajlat jellemző az USA egyes területein!*

3. ábra: A gyapot betakarítása



4. ábra: Az USA-ban rengeteg szarvasmarhát tartanak



4. *Mire lehet felhasználni a gyapotot és a szóját? Készíts plakátot a termékekről!*

5. *Az USA több mezőgazdasági terméket importál, mint amennyit elad. Hogy lehetséges ez?*

5. ábra: Jellegzetes amerikai ételek



6. *Nevezetek meg az 5. ábra alapján jellegzetes amerikai ételeket! Írjátok össze, milyen alapanyagokból készülnek!*

7. *Nézz utána az USA gazdasági és foglalkozási szerkezetének!*

Az USA iparának fejlődése elsőként az ország keleti részén indult el. A korábbi nehézipari üzemek jelentős része mára bezárt. A térség legrégebbi, lepusztult iparvidékeit ezért **rozsdáövezeteknek** is nevezik. A klasszikus ipari ágazatok helyét sok helyütt korszerű gazdasági tevékenységek vették át. Az észak-atlanti partvidék (6. ábra) várostömörülésének húzóágazatai a kutatásra és fejlesztésre alapozó biotechnológiai ipar, szoftvergyártás és elektronikai ipar. A tudományos háttérrel és a magasan képzett szakembereket olyan **egyetemek** biztosítják, mint a Columbia, a Harvard vagy az MIT (Massachusettsi Műszaki Egyetem). A térség legfontosabb városa, **New York** kiemelkedő pénzügyi központ, a világ egyik legjelentősebb tőzsdéjének helyszíne. A város egyben tudományos és kulturális központ, valamint az ENSZ székhelye is. A partvidéken fekszik az USA fővárosa, **Washington D.C.**

A **Nagy-tavak vidékének** kiemelkedő ágazata a gépgyártás. A térség legnagyobb városa **Chicago**. Az ipar súlypontja a 20. századik második felében folyamatosan délre tolódott, ezzel együtt a munkaerő egy részének délre áramlása is megfigyelhető volt. A „napfényövezetnek” nevezett déli sáv egyre korszerűbb ipari ágazatoknak ad otthont.

A **Mexikói-öböl partvidékén** a helyben kitermelt, illetve importált kőolaj és földgáz feldolgozására kőolaj-finomítók, vegyipari üzemek épültek. Fő telepeik a Mississippi torkolatánál fekvő **New Orleans**, illetve **Dallas**. A déli térség pénzügyi központja **Atlanta**. **Houstonban** van a NASA, az amerikai űrkutatás fellegrája (7. ábra).

A **nyugati partvidék** kiemelkedő ipari ágazatai a hajó- és repülőgépgyártás, a kőolaj-finomítás, az elektronikai ipar és a szoftvergyártás. A térség legnagyobb városai **Los Angeles** és **San Francisco**. Előbbi egyik városrésze az amerikai filmgyártás központja (Hollywood). San Francisco mellett egy világszinten meghatározó informatikai központ fejlődött ki. A **Szilícium-völgynek** nevezett technológiai övezet a számítógépek egyik fontos alapanyagáról kapta a nevét. A területen több száz, **informatikaiparhoz** kapcsolódó cég (pl. Google) székhelye található (8. ábra).

Seattle környékén a hagyományos ipari ágazatok (pl. halfeldolgozás, fa- és papíripar) mellett a **repülőgépgyártás** és a **szoftvergyártás** (pl. Microsoft) is megjelent.

6. ábra: Az USA gazdasági körzetei



7. ábra: Houston, az űrkutatás fellegrája



8. ábra: Amerikai információtechnológiai cégek



8. Foglald táblázatba az USA gazdasági körzeteinek legfontosabb ágazatait és központjait!
9. Sorold fel a „napfényövezet” természeti és társadalmi erőforrásait!
10. Gyűjtsétek össze ismert amerikai cégek neveit! Csoportosítsátok ezeket ipari ágazatok szerint! Készítsetek montázst a cégek logóiból!
11. Mi lehet az oka, hogy a világ számos országából érkeznek dolgozni magasan képzett szakemberek az amerikai cégekhez?
12. Vitassátok meg az ismert amerikai termékeknek a világ más térségeiben kifejtett kulturális hatását!

Rengeteg látványosság

Az USA bővelkedik természeti és kulturális látványosságokban. Az idegenforgalomban a **belföldi turizmusnak** is jelentős szerepe van, de sokan látogatnak az országba a tengerentúlról is. Nagy szerepe van az üzleti élethez kötődő **konferenciaturizmusnak**. A kellemes éghajlatú tengerpartok kedvelőinek egyik fontos célpontja **Florida** (pl. Miami). A nagyvárosok kedvelői elsősorban **New Yorkot** látogatják meg, az európai turistáknak ez az egyik fő úti célja. A természeti látványosságok közül kiemelkednek a **nemzeti parkok** (pl. Yellowstone Nemzeti Park), a **Grand Canyon** vagy a **Niagara-vízesés**. Sokan kirándulnak a **Sziklás-hegység** lejtőin is. Igazi turistacsalogató helyszín **Disneyland** és a kaszinóiról híres **Las Vegas** is (9. ábra). Az USA 50. tagállamát alkotó **Hawaii-szigetek** kellemes éghajlata, különleges kultúrája is vonzza a ki kapcsolódni vágyókat.

Vegyes összetételű népesség

Az USA népessége évente nagyjából 2 millió fővel nő. Ehhez a **természetes szaporodás** is hozzájárul, de a növekedés döntő részét a **bevándorlás** adja.

Az őslakos **indiánok** már csak néhány százalékát képezik a teljes népességnek. Az etnikai összetétel a betelepülők változatos származási országa miatt nagyon vegyes (11. ábra). A többség **európai származású fehér**, de arányuk az utóbbi évtizedekben csökkent. A második legnagyobb lélekszámú népcsoport a főképp latin-amerikai **spanyol ajkúak** közössége. Az USA déli országrészében sok településen ők alkotják a többséget. Az **afroamerikaiak** több mint tizedét adják a lakosságnak. Elsősorban a nagyvárosokban és a déli területeken élnek. Az **ázsiai származásúak** nagy része Kínából és Dél-Koreából érkezik.

Rendszerezd az ismereteidet!

Készíts gondolattérképet a felsorolt fogalmakból! Ki is egészítheted a fogalmak listáját.

centrumtársaság, kőolaj, vízenergia, szója, kukorica, gyapot, farmgazdaság, nagybirtok, szarvasmarha, kutatás-fejlesztés, rozsdavédelem, észak-atlanti partvidék, Nagy-tavak vidéke, New York, Chicago, Washington D.C., elektronika, biotechnológia, információtechnológia, egyetemek, „napfényövezet”, űrkutatás, New Orleans, tőzsde, Szilícium-völgy, szoftvergyártás, Los Angeles, konferenciaturizmus, nemzeti park, Disneyland, indiánok, afroamerikaiak, spanyol ajkúak

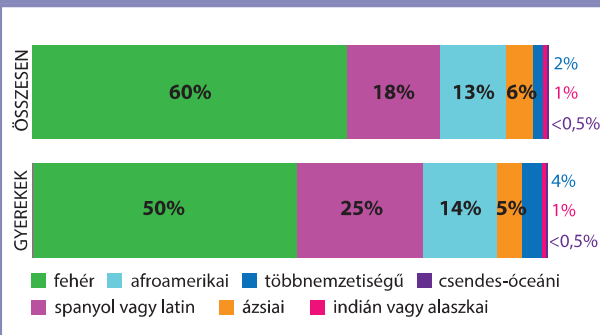
9. ábra: Las Vegas – az idegenforgalom fellegvára



13. Készíts egy 10 tételes „amerikai” bakancslistát azokról a helyekről, amelyeket meglátogatnál!

A Hawaii-szigetek a Csendes-óceán közepén, az észak-amerikai partoktól több mint 3000 km-re elterülő szigetcsoport ma is aktív vulkánok vonulatából áll.

10. ábra: Az USA népességének etnikai összetétele (2018)



14. Melyik népcsoport arányának növekedése várható a következő évtizedben az USA-ban?

A **népsűrűség** a tengerpartok közelében, illetve a nagyvárosok uralta térségekben a legnagyobb. Sokan élnek a Nagy-tavak mentén is.